מחוון למורה

מחוון: תולדות עשו: "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום"

1. אברם ולוט: "וְלֹא־נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ, לָשֶׁבֶת יַחְדָּו: כִּי־הָיָה רְכוּשָׁם רָב"; לוט עוזב לכיכר הירדן. יעקב ועשו: "כִּי־הָיָה רְכוּשָׁם רָב, מִשֶּׁבֶת יַחְדָּו"; עשו עוזב להר שעיר. בשני המקרים הקרוב שאינו נבחר עוזב.
2. רש"י: "מִפְּנֵי שִׂטַּר חוֹב שֶׁל גְּזֵרַת "כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֶךָ" (לא רצה לשאת בשעבוד), ו"וּמִפְּנֵי הַבּוּשָׁה שֶׁמָּכַר בְּכוֹרָתוֹ".
3. פילגש של אליפז בן עשו; ילדה את עמלק. רש"י: "תִּמְנַע זוֹ בַּת אַלּוּפִים הָיְתָה", ובכל זאת רצתה להידבק במשפחת אברהם.
4. הם מלכו "לִפְנֵי מְלָךְ־מֶלֶךְ, לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל", כל אחד מעיר אחרת. הרמב"ן: "לֹא הָיוּ מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ כַּאֲשֶׁר הָיוּ בְּיִשְׂרָאֵל".
5. החול הוא תולדות עשו והדורות שהתורה מקצרת בהם; המרגלית היא יעקב ובניו, שהתורה מאריכה בסיפורם. התורה בוחרת במה להאריך לפי החשיבות.
6. "וְעַל־חַרְבְּךָ תִּחְיֶה" (כז, מ): עשו גבר על בני שעיר החורי ומלך בארצם.
7. א. ראיות: עשו הולך "אֶל־אֶרֶץ, מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו"; "וַיֵּשֶׁב עֵשָׂו בְּהַר שֵׂעִיר"; ההשוואה ליג, ו: הקרוב שאינו נבחר עוזב, כמו לוט; ובסוף "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב, בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו". ב. רש"י: קיצור לעומת אריכות, משל המרגלית; הרמב"ן: התקיימות ברכת יצחק. עמדה מנומקת על הכבוד לעשו (למשל: מלכים לפני ישראל, רשימה מפורטת). ניקוד מוצע: א 8 (2 × 4); ב 12 (פרשן 6, עמדה מנומקת 6).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ורשב"ם מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי האבות בבראשית נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.